

Ահա մի օրինակ, որից ակնհայտ է, որ Քիլբերյան չէ ցանկանում մի րան ա նել Հարստահարութիւնների առաջին տանե լու համար՝ Որովհետեւ երբեք մի պղնձի մէ յտերի պարտաւոր տատնա՝ ցանկացողներին չէ մէկը մի սուտ յայտնութիւն էր տալ թէ երբեք կառավարութիւնը, Կ. Պոլսից ղարկեցաւ. այստեղ սոթանի աշխատան իրեց՝ մէկ որո՞՞ղք բնէն համար՝ Արի՞ն աստուին յանձնա՞ծ էր միայն պոլիցիէնը

տերի գործողութիւնները քննել, բայց երբ-
տաւոր փրանքը հենց որ Գործարարի
հոյի վրա ոտք կոխել, խփել սկսեց ամեն-
քին հայտնի, ամենքից հաշիւներ պա-
հանելով և ոչոքի վրա ուշադրութիւն չը
դարձնելով, կրիտիկայի օժիւրներ հարստե-
ղործողութիւնը նրանով վերցնալով, որ Հա-
յաստանի մէջ եղած վարական և դիտու-
րական բոլոր անձինքը, գիտնալով իրանց
յանցանքները, խիստ քննիչի գրպաններ
ոսկով լցրին և նա ուղեւորվեալ Կ. Պոլիս
տանկով իր հետ գրեթէ մի թարան իրան
լնծայած արարական ձիւները Այսպիսի նշա-
նակութիւն ունի թիւրքերէն ապամը Կի-
քոցներ ընդունել Հարապրծու թիւններէ ա-
ռացն առնելու համարս

Սալիք փաշայի մասին տարածված այն
կարծիքը, որ նա բրիտանական տանջող
է, նա արդարացի էր առաջին կարգա-
գրութիւններով: Այսպիսի նախադասութե
Մուստաֆափաշա ստացաւ հետեւեւ հրա-
նագը, որ շախմատի գաղտնի էր, բայց մի
քանի բաղում ամենքին յայտնի եղաւ,
քննելի արժէութիւնը անգործանելու համար,
գրում է Սալիքփաշա, հարկաւոր է նրանց
տարեւորութիւնը ցոյց տալ, բայց նրանցից ո-
մէկին չը տար կրծեկ: Համարս նրա գործի
համարութիւնը կը հասնի, պէտք է ուղղոր-
դել, որ ինչպէս կարելի է շատ
կարել լինի: Այսպիսի ստանդարտ համար-
տութիւնից յետոյ, այժման կառավարու-
թեան առաջին գը պետք է մանրամասնա-
բար մեկնել, թէ ինչպէս պէտք է վարվել
բրիտանական դանաշան գաւառութիւն-
ների առաջնորդների հետ: Պէտք է յոյս
տալ ամենքին առանձին առանձին, սակած
է հրահանգները մէջ, սալ լինի ողորմա-
թեան վրա և ամենքին պատկել տալ: Իսկ
թէ զանազան գաւառութիւններ միեւնոյ
հետ մեջոյ առաջնորդները մէջ համարա-
յալ ինչ կը լինի, պէտք է նրանց անհի-
րանութեան համար ամենայնպէս տնիք
տալ:

Մեծ վիզիրի ուղարկած հրահանգները
ստույն իրանց պատգուները Հայ-կաթոլիկների
եպիսկոպոս Ստեփանոս, նահանգապետից
խրատման, յանձնար ընդհանուր իր բու-
րեկամութիւնը հայ-ուսաւ որպէս ներքին ա-
ռացնող Օրմանեան եպիսկոպոսի հետ և
բողոքեց նահանգապետին այն իրողութեան
դեմ, որ Կ. Պոլիս Օրմանեանի գլխավորա-
թեան իրաւունք էր ուսած: Երկու եպիս-
կոպոսների հօտերը քիչ էր թուում մի ահա-
գին անկարգութիւն սկսելին, բայց Օրմանեան
եպիսկոպոսը ներկայացաւ բոլոր դատաւո-
թիւնների հայերին, համաձայնելով ամեն
կերպ ատորմալով, միայն թէ այդ ստորա-
թեան աղբիւրը շարքի չը լինի: Թիւրքերի
հարաւ նրանով վերցնալով, որ երկու եպիս-
կոպոսները համար լրկեցան և զգրեցան ըս-
տովական միացին:

Ձր նախկին Սալիքփաշայի և նրա նախ-
նակի բոլոր խորանալութիւններին, չը
նայելով թիւրքերի քանքներին, որ զործ են
գնում ժամանակի օժիւն ընդդիմանալու հա-
մար, այնու ամենայնու մահաժամանակներ
արտօնութեանը քրիստոնէական նահանգ-
ների մէջ վիճակված է անհետաքրքիր: Արդե-
ն իրանց թիւրքերը այդ բանը գգում են և
զգուշութեամբ պատրաստվում են Շամ
(Դամասկոս) ուղի որդիւն համարս

Վանի ուսուցչ հիւպատոս գնդապետ
Կառնարական սպարտն էին այսպիսի պայտ,
կամ վաշ: Նա կանչված է պ. Նովիկովից և
ուղեւորվում է Կ. Պոլիս: Նովիկովից և
որ Կառնարական մի այլ, աւելի բարձր
պաշտոն կը արվի Հայաստանի մէջ: Այսպիսի
փոփոխութիւնը շատ լաւ տպաւորութիւն
կը գործէ ոչ թէ միայն տեղային բրիտա-

նականքի, այլ և մահաժամանակների վրա,
որոնք չափազանց լաւ կարծիք են երգում:
Այսպիսի յանքի մասին, որ այդ պաշտոնը
կատարում էր, երբ ուսանողը դեռ չէին
հետաքրքիր:

Վանից ստացված լուրերը կորցրին իրանց
երկդ մի ընտրութիւնը. չափազանց խեղ-
քնակցած և ընտրեան պարզեւնեով ա-
մենահարուստ Վասպուրականի նահանգը
պատասխանում է Ապստամբների հետ միասնում
են Կարբեքերից և այլ նահանգներից եկած
ոյժերը: Իսկ Սալիքփաշա իր հրամաններով
մէջ անգործութեան մէջ է սալ լինի «պաշ-
պալ» ողորմութիւններին մասին Գրիտանե-
ները չեն սպասում այդ ողորմութիւններին
և կամենում են ուրիշ միջոցներով ձեռք
բերել իրանց իրաւունքները:

ՏԻՐԱՆՍԻԱ

Փարիզից «Polit. Cour.» լրագրին գը-
րում են հետեւեւ սեպտեմբերի 25-ից:
Բերոյեկով Սեն-Սիեր արաքին գործերի
միջնորդ նշանակվելը ապացուցում է, որ
Պրանսիայի քաղաքականութիւնը եւրոպայի
մէջ կատարելապէս խաղաղասէր կը լինի:
Հասարակութիւնը այդ է պահանջում կա-
ռավարութիւնից և Գալիտանայի բարեկամ-
ներէ էլ պնդում են, որ պատգամաւորներին
մեղքի նախագահ Նոյն բանն է ցանկանում:
Նոր միջնորդ ուղարկած շրջաբերականը
Պրանսիայի ներկայացուցիչներին ապացուցեց
այդ խաղաղասէր քաղաքականութիւնը Գալ-
լիտանայի բարեկամները պնդում են, որ Պը-
րէյ, յայնից հրահանգները կանոնաւոր ար-
տաքին քաղաքականութեան հարցերը չէին
Այսպիսի ժամանակ, երբ Պրանսիական իրա-
յալութեան պէտք է զգուշութեամբ վարվի,
Բարոյեկով Սեն-Սիեր շատ յարմար միջնորդ
է, որով հետեւ նա չափազանց գրգռ է և
ձիշտ հայացք ունի գործի վրա: Սա Թիւրքի
կատարելապէս պատկերն է Կուցէ Բարոյեկով
Սեն-Սիեր համակրում է, որ յայնից, բայց
նա այնպիսի մարդ է, որ իր անձնական
զգացումները երբեք չի խառնի իր կր-
քին հետեւ քաղաքականութեան հետ: Նոր
միջնորդ մի քանի նամակներ, որոնց նա
գրել է «Deutsche Revue» ամսագրի խմբ-
բարդին: Այդ նամակների մէջ միջնորդը
ասում է, որ արեւելեան հարցի մէջ, Ռու-
սաստանի վերաբերութեամբ, Աստորիայի
Անգլիայի և Ֆրանսիայի շահերը միասնակ
են: Նա ձանաչում է աւստրո-գերմանական
համաձայնութիւնը և նրա արտօնութեան
գրաւական է համարում Թրանսիան պէտք է
բարեկամական յարաբերութիւններ ունենայ
Անգլիայի հետ, բայց ամենից աւաճ նա
պէտք է իր շահերը ի նկատի առնել:

Փարիզից Բելգիոյի մէջ հրատարակվող
«National Zeitung» լրագրին հետադրում են
սեպտեմբերի 10-ից: Ձր նախկին, որ պաշո-
նապէս հերքվում էր, բայց նա հաստատ աղ-
բիւրներից տեղեկացաւ, որ պապական նուի-
րակը հրաման է տալից հետոյ: Փարի-
զից եթէ Պրանսիական կառավարութիւնը
գործնալ կը գործադրի ախպուրական միջոց-
ներ հոգեւոր միաբանութիւնների դեմ: Շու-
տով կը սկսեն գործադրել մարտի հրաման-
ները, կը սկսեն փակել այն եկեղեցիները,
որոնք արգելված միաբանութիւններին են
պատկանում: Իսկ այդ միաբանութիւնների
օտարահապտակ անգամները կարողացան
Ֆրանսիայից:

Փարիզից «Köln Zeitg» լրագրին սեպ-
տեմբերի 30-ից գրում են: Ներքին գործերի
միջնորդ Կանստան հոկտեմբերի 4-ին կը

հասնի Փարիզ, որպէս զի այդ ամիս 5-ին
ներկայ լինի միջնորդների խորհուրդին: Մի-
ջնորդների խորհուրդի մէջ կը քննվեն այն
միջոցները, որոնք պէտք է գործադրվեն ար-
գելված միաբանութիւնների դեմ: Ներքին
գործերի միջնորդութեան մէջ այսօր հա-
ւաքվել էին տաս անդամներ, որպէս զի
միջնորդից հրահանգներ ստանան մարտի
հրամանների վերաբերութեամբ:

ՉԵԿՈՎՈՐԻԱ

Բագուրից «Polit. Cour.» լրագրին
գրում են սեպտեմբերի 22-ից հետեւեւ:
Այստեղ ապրող մեծ պետութեան հիւպա-
տաներից մէկը, որ վաղուց վայելում է շը-
նագորական իշխան Նիկոլայի բարեկամու-
թիւնը, նորեւմտ մեծագործական գործերի
հրամանատար Բոժո Պետրովիցի մի նամակ
ստացաւ, որի մէջ ներառված է շընագո-
րական իշխանի քաղաքականութիւնը: Այդ
նամակից երևում են այն շարժումները,
որոնք գրգռում էին արաքներին թւով
պատգամեցող շընագործական գործերին չը
պատրաստվել նրանց հետ: Բոժո Պետրովի-
ցի վաղուց խորհուրդ էր տալիս իշխանին, որ
նա հրամայի իր գործերին յարձակվել աղ-
բանցիների վրա, որպէս զի այս վերջինները
ժամանակ չունենան ամրանալու համար: Բայց
իշխանը միշտ մեղքում էր յարձակողական
գործողութիւնները, ասելով, որ մտադիր է
զեռ ևս բոլոր միջոցները գործ զնել Կու-
ցիկոնի խաղաղ ճանապարհով գրաւելու հա-
մար, որպէս զի մի կողմից շընագործան
պատրաստվել մէջ մարդիկ չը կորցնէ և միւս
կողմից հեշտութեամբ հանդատանաւ չափա-
զանց գրգռված արաքները և շընագո-
րայի բարեկամ դաւանա՝ Ալբանցիները,
ստում է իշխանը, աւելի տարաբաղ են
քան թէ մենք եղել ենք մի ժամանակ:
Վաղ թէ ուշ նրանք մեր հպատակներ կը
դաւանաւ, ուրեմն հարկաւոր չէ նրանց կո-
տրել: Իշխանը կամենում է արաքների
քնդդիմադրութիւնը անգոր առնել միացեալ
նաւաստիքի օգնութեամբ և նրա գործերը
աւստանակ պահպանում են շընագործա-
կան սահմանները: Պատերազմ սկսելու ժա-
մանակը և ձեռ հանգամանքներից է կախ-
ված: Յիշեալ նամակից երևում է, որ իշ-
խանը հատկապէս մարդկային միջնորդա-
թեամբ, առաջարկելով արաքներին ըն-
դարձակ արտօնութիւններ, մտադիր է ան-
գոր դարձնել արաքների ընդդիմադրու-
թեան, կամ գտնի նրանց թիւը փոքրացնել:

Իշխան Նիկոլայի պապական քաղաքականու-
թիւնը բաւական օգուտներ տուեց վերջին
պատերազմի ժամանակ: Օրինակ իշխան Նի-
կոլային աղովեցաւ իր կողմը դաշնել քաղ-
միրդիմադրութեան: Պատերազմից ստարաքած
միրդիմադրութեան կամենում էին փակել, իսկ
իշխանը առաջարկեց նրանց իր երկրի հիւ-
րեկալութիւնը: Այդ առաջարկութիւնից օ-
գուտ քաղեցին մի քանի հարկու միրդիմա-
դրականներ: Իշխանը հրամայեց նրանց
պատրաստել և փող բաժանել և այլ պիտու-
թեանց: շընագործական քանձաքանը 800,000
ֆրանկ պարտքի տակ ընկաւ, որ վերջը Պե-
տրովիցից վճարեցին: Այդ պատճառով
միրդիմադրութեան շընագործային կուսակցից
դաւանաւ և նորեւմտ հրահանգներին միա-
նայ պարմանքների հետ և շընագործային գէմ
պատրաստվել: Ամենքը հաստատում են,
որ իշխանից բարեբաղված լեւաբանակ քրի-
ստոնական է թէ չէ, չեն օգնի շընագործային
դաւան նրանց գէմ չեն պատրաստվել և ան-
տարբեր կը մնան:

Այսպիսով լրագրին Բագուրից գրում է

են հետեւեւ: Կուցիկոնի հարցը կարելի
էր հեշտութեամբ վճարել, եթէ շընագործա-
կան իշխանը օգուտ քաղեր թիւրքաց կա-
ռավարութեան ստանդարտութիւնից և Կու-
ցիկոնի փոխարեն գրաւական վարձաւոր
թիւն ստանար: Ամենքին յայտնի է, որ շը-
նագործային քանձաքան ցանկութիւն չունին
երկրորդ նաւահանգիստ ձեռք բերելու հա-
մար: Մինչև այժմ բացի շընագործական
պահպան գործերից ոչ ոք չէ բնակել
Անտիվարի մէջ, թէպէտ նրանց առաջարկ-
վեցաւ աները և հոգեւոր ձրարար վերջին:
Մինչև անգամ Անտիվարին նահանգապետը
իր ընտանիքը թողեց Յետիկէի մէջ: Իսկա-
պէս իշխան Նիկոլայ ձգտում է ձեռք բե-
րել Կուցիկոնի նաւահանգիստը և կամե-
նում է ընտելացնել իր ժողովուրդը ծովա-
յին և առեւտրական ձեռնարկութիւններին,
բայց մինչև այժմ նրա աշխատանքները ոչինչ
հետեւեւ չեն ունեցել, չը նայելով որ Ան-
տիվարի շընագործային ձեռքին է Կրա-
պատճառն այն է, որ շընագործային իրանց
ամբողջ պատմութեան ընթացքում միջոց
չեն ունեցել ծովային գործերի հետ ծա-
նոթանալու համար: Իշխանը և նրա
բարեկամները օտար ծովապետների հրա-
հանգներին են պատասմ, որոնք իրանց կող-
մից յայտնել են եւրոպական կառավարու-
թիւններին գործերի այժմեան գրութիւնը:

ՄԵԾԱԿԻ ԼԵՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիւ Ի. ԽՐԿ, 1 հոկտեմբերին Բուդապէս և
Օշայո նահանգների մէջ ընտրութիւնների
ժամանակ հանրապետական պատգամաւոր-
ները յաղթեցին: «Elected» և «Elected»
լրագրիները այդ հանգամանքը գրաւական
են համարում, որ նախագահի ընտրութեան
ժամանակ հանրապետականները կը յաղ-
թեն:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 սեպտեմբերին: Այս զիշեր
սուլէման ստորագրեց իրաւել, որով հրա-
մայում է Կուցիկոնի յանձնել շընագործային
խաղաղ ճանապարհով շընագործային հետ
պաշտպանութիւն կը կապվի բնակիչները
հիմնականութիւնները և կործ պահպանելու
համար: Երազեն հարապրած է գեաւաննե-
րին: Բ. Կուցի հարգրեց զեպաններին,
որ հրահանգներ կը տալ Կուցիկոնի շընա-
գործներին յանձնելու մասին:

ՅԵՏԻԿԵՆ, 30 սեպտեմբերին: Բ. Կուցի
հարգրեց շընագործային, որ այս շարժե-
րուցիկոնի կը յանձնի շընագործային
մեծ մասը հետանում է սահմաններից
հոնքը հաւաքելու համար:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԴ, 1 հոկտեմբերին: Պետա-
կան բանկի 599 տոմսակը աւաքին շընքին
արժէ 94 ռ. 25 կ, երկրորդ 92 ռ. 25 կ, երրորդ
93 ռ. 25 կ, չորրորդ 92 ռ. 25 կ, ներքին
599 աւաքին փոխառութեան տոմսակը
արժէ 215 ռ. 5 կ, երկրորդ 209 ռ. 5 կ,
արեւելեան աւաքին փոխառութեան տոմսակը
արժէ 90 ռ. 50 կ, երկրորդ 90 ռ. 62 կ,
երկրորդ 90 ռ. 37 կ, ոսկի 8 ռ. 25 կ,
Ռուսաց 1 ռուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 231/16
պէսն, աւաքաց 100 ռ. Համբուրգի վրա
արժէ 205 մարկ, Փարիզի վրա 255 ֆրանկ:
Տրամադրութիւնը ամուր է:

Իրաւագիր—հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՆԻ